בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
ת"ק

פרשת
בא
תשפ"ו

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **בֹּא**, והוא כבר **'חצי שובבי"ם'**, והגענו אל הפסגה של ימי השובבי"ם - **שאנחנו יוצאים ממצרים!**

עלינו לדעת, שֶׁבְּעֵת שקורין את פרשיות התורה, ובפרט פרשיות אלו של ימי השובבי"ם, **צריכים לחיות אִתָּן!** ואם עכשיו קוראים על יצאת מצרים - יוצאים ממצרים!

ובאמת זה מאמר חכמינו הקדושים (פסחים קטז:) שאנחנו מזכירים בתוך ההגדה של פסח: **'בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם'**; והעניין של **'בְּכָל דּוֹר וָדוֹר'** אין הכוונה רק דור של כמה עשרות שנים, כי רבינו אומר שֶׁכָּל **יוֹם** הוא דור חדש [כדאיתא במדרש קהלת־רבה (פרשה א), שֶׁכָּל יוֹם נחשב דור חדש], נמצא ש**'בְּכָל דּוֹר וָדוֹר'** הכוונה **'בכל יום ויום'** אדם צריך לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, והוא צריך לחיות עם זה!

ועל־שם זה אנחנו מזכירים בכל יום את יציאת מצרים בוקר וערב בפרשת 'ויאמר' שבקריאת־שמע, שמקיימים את מצוות 'זכירת יציאת מצרים' באמירת **"אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"**.

אבל בשביל זה מוכרח האדם לכוון במה שהוא אומר... איך ישים לב שהוא מזכיר עתה את יציאת מצרים?... **אדם צריך לעבוד על זה - להטות אוזן ולחיות את מה שהוא אומר!** אכן, מרוב ההתיישנות ושיגרות־הלשון, מתקיים אצלנו (ישעיה כט, יג) "וַתְּהִי יִרְאָתָם אוֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה"; אבל אנחנו צריכים לעבוד על זה - לשים לב למה שאומרים, ובפרט במצוה כזו שכתוב בה בפירוש **"לְמַעַן תִּזְכְּרוּ"**... והיכן שכתוב

"**לְמַעַן תִּזְכְּרוּ**" זה לעיכובא, וכמו שכתוב אצל מצוות סוכה (ויקרא כג, מג) "**לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם**" וגו'; ואמנם בפרשת 'ויאמר' זה כתוב לגבי **מצות ציצית**, אבל זה צריך לעורר את האדם - הנה כתוב "**לְמַעַן תִּזְכְּרוּ**", ועליי לזכור את 'יציאת מצרים' ולחיות עם זה!

וביותר אמור הדבר בפרשה זו, שקוראים בפרשת השבוע את כל ענין יציאת מצרים, וכמו אדם שיושב ב'ליל־הסדר' של ליל פסח, בוודאי שזה מן הַמּוּתָר להזכיר לו על 'יציאת מצרים' - '**בוודאי... למה אני יושב פה עכשיו אם לא מחמת יציאת מצרים?**'... את זה אדם מבין היטב - 'הרי אני יושב עכשיו אצל ה'סדר' כמו מלך, והשולחן ערוך ומעוטר בכלי כסף וכלי זהב - "מצה ומרור מונחים לפניך", ובוודאי זה מחמת שיצאנו ממצרים'... - לא צריכים להכניס בזה הרבה זיכרון... **וגם כשמגיעים לפרשת בֹּא - צריכים להתעורר על זה, שאנחנו יוצאים ממצרים!**

ופרשת השבוע מתחילה: "**וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה**"; כתיב '**בֹּא**' ולא '**לֵךְ**', כלומר: '**תבוא איתי** אל פרעה'... ולמה? כי כשרוצים להיכנס אל הַקֵּן של הסטרא־אחרא ולהרוס אותו לגמרי - צריכים כמובן שמירה עליונה... שזה סובב על אותם הזוכים לעסוק בהפצת אור רבינו, שנלחמים בכל הטומאה של הסטרא־אחרא, **וצריכים לזכור היטב: הֲפָצַת אוֹר רַבֵּנוּ הוּא עִנְיָן שֶׁל הֲפָצַת אוֹר הַגְּאֻלָּה!** וזה כולל את כל העוסקים בזה - אם זה בהדפסה, אם זה בהכנת ספרים, אם זה בהפצה בפועל ממש, ואם זה בהדפסה, כל אחד כפי החלק שלו, הוא עוסק בקירוב הגאולה! הוא מזכה עוד אחד לדעת מהלימודים של רבינו...

הנה היום בלילה זה **ההילולא קדישא של ה'בבא סאלי' זי"ע**, והדפיסו הדפסה מיוחדת להפיץ שם, וכך זוכים להכניס את הענין של רבינו בכל דרך שהיא; רבינו נותן לנו כח והכרה מי זה 'צדיק' ומה זה 'צדיק'! מספרים הרבה על הצדיק הקדוש הזה - שהוא פעל אותות ומופתים והיה 'בעל־מופת' גדול מאד ומלוב"ן, והנה אדם צריך להתבונן: '**בסדר, אבל מה זה נוגע אליי? מה יש לי ביד מהצדיק הזה?**' **מגלה לך רבינו: יש כאן תמונה של הצדיק הזה, וגם ממך עושים דבר כזה!** אם תהיה רציני, ותכניס עצמך בעבודת השם, גם אתה תהיה מלוב"ן!

מה זה '**מלוב"ן**'? ראשי־תיבות '**מלומד בנ**יסים'; הגמרא מספרת שהיו כמה תנאים ואמוראים שהיו 'מלומדים בניסים' [כמו רבי חנינא בן דוסא, ועוד], ומה הכוונה שאדם הוא 'מלומד בניסים'? **שהוא תמיד לומד את הלימודים של הצדיקים!** ומה הם?

רבינו מסביר את הענין הזה בליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן ז', כשמדבר רבינו לגבי 'יציאת מצרים', ואומר רבינו שֶׁכָּל הענין של 'שינוי הטבע' תלוי בתפילה! ואומר רבינו, שבשביל זה אדם צריך אמונה, אבל 'אמונה' ו'תפילה' הולכים ביחד, **אדם**

יכול להגיד 'יש לי אמונה', אבל מה אתה עושה עם זה? הוא אומר: 'אני מאמין... אני יהודי טוב'... אבל "למעשה", מה אתה עושה עם האמונה שלך? אומר רבינו: כל העניין של אמונה זה כשאדם מכניס עצמו "לעובדא ולמעשה" - כהוא מדבר אל הקב"ה! זה הסימן המובהק שהאדם באמת אוחז באמונה - כשהוא מתפלל להקב"ה!

נחזור לענייננו שדיברנו לגבי זכירת יציאת מצרים בקריאת־שמע - שאדם צריך לכוון במה שהוא אומר... הנה הוא מגיע לבית־הכנסת, ואומר את התפילה - מקווים שהוא אומר מילה במילה ולא מדלג על חלקים מהתפילה... - אבל כמה הוא באמת מרגיש את זה?... כמה הוא זוכה לקשר את המוח אל הדיבור?... **זה בכלל לא דבר קל...**

רבינו אומר (שיחות־הר"ן, סי' יב), שכשאדם מתייגע בכל כוחותיו להתגבר על הבלבולים שיש לו בתפילה, על־ידי־זה הוא מקיים (תהלים מד, כג) **"כִּי עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָל הַיּוֹם"** - זו 'מסירות נפש'! אדם חושב: 'מסירות נפש' הכוונה לקפוץ לתוך האש... **גם כשאדם לוקח את עצמו ומנסה בכל הכוחות לצמצם את המוח ולכוון מה שהוא אומר - זו 'מסירות נפש'!**

וכן אומר רבינו בפירוש (ליקו"מ ח"א סי' ל) על הפסוק (תהלים־קו, ב) **"מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ"** - כשרוצה למלל גבורות ה', מיד: **'יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ'** - **'תְּהִלָּתוֹ'** לשון "וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים **תְּהִלָּה**" (איוב ד, יח), שהוא ענין של 'בְּלְבּוּל', כי כשאדם רוצה להתפלל - כל המחשבות וכל הבלבולים מגיעים אליו, ולא יתפעל מזה כלל!

אדם הוא בחלישות הדעת: 'במשך היום אין לי כ"כ מחשבות זרות, אבל דווקא כשאני רק מתחיל להתפלל - מתחילים כל המחשבות זרות וכל הבלבולים'... וזה גורם לאדם לחשוב שלא צריכים את התפילה שלו - 'מי בכלל רוצה את התפילה שלי?'... **וזה ממש הפוך, כי דווקא בגלל שנכנסת עכשיו לכזאת עבודה קדושה של תפילה - הסמ"ך־מ"ם לא אוהב את זה... הוא מאד מפחד שתקשר את מוח המחשבה אל הדיבור... למה? כי כשאדם מקשר את מוח המחשבה אל הדיבור - התפילה היא כבר אחרת לגמרי...**

ואמנם גם הדיבור של התפילה בעצמה, בבחינת **"אֲרֻשָּׁת שְׂפָתֵינוּ"**, זה כבר דבר גדול מאד, וכמו שרבינו אומר לגבי לימוד התורה - שיש ענין של **'דיבור בלא דעה'**, שאפילו אם עדיין הוא לא מבין את מה שהוא לומד - ימשיך וילמד, וזה יביא אותו אח"כ סוף־כל־סוף ל'תבונות התורה לעומקה' ו**'דיבור בדעה'**, כי הוא מוסר נפשו אל הלימוד אזי סוף־כל־סוף ייפתח לו השכל והמוח ויתחיל להבין אט אט, **אותו דבר בתפילה - בהתחלה אומרים את המילים, אבל לאט לאט מקשרים את המחשבה אל הדיבור, כי אם אדם מדבר את דיבורי התפילה בלי לחשוב אפילו לרגע מה הוא אומר - זה פשוט חבל... אם היה זוכה לקשר את המוח שלו אל הדיבור, התפילות**

האלו היו עולות למקום גבוה מאד, והיו פועלות ניסים ונפלאות!

המשנה אומרת (ברכות ה, ה): **'אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, כְּשֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל עַל הַחוֹלִים וְאוֹמֵר: זֶה חַי וְזֶה מֵת. אָמְרוּ לוֹ, מִנַּיִן אַתָּה יוֹדֵעַ? אָמַר לָהֶם, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל. וְאִם לָאו, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטֹרָף'**; מה העניין של **'שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי'**? מסביר הרבי רבי אלימלך זי"ע: **'שְׁגוּרָה'** לשון **שליחות** [כמו **'לְשַׁגֵּר' - 'לִשְׁלֹחַ']**, וזה העניין האמור, שהמחשבה והדיבור מקושרים ביחד, והתפילה **'שגורה'** בתוך הפה - בשעה שהוא מתפלל הוא מרגיש שהוא כיוון!

ואין הכוונה שאדם יתחיל להתפאר שהוא מכוון תפילה, שזה כבר ענין של **'עיון תפילה'**, אלא הכוונה שאדם מחיה את עצמו: **ב"ה זכיתי לכוון למה שאני אומר!** ואם אדם זוכה לזה - מובטח שהוא כבר יפעל ישועה... **הוא התפלל, וזוכה לפעול ישועות! אם אדם מתפלל בכוונת הלב, ומרגיש איזו חיות בתוך התפילה שלו, מובטח שהוא פעל ישועות!** ועל־כן היצר־הרע מאד מתלבש על זה... הוא מפחד מזה מאד!

חכמינו הקדושים אומרים (ברכות ו:) שתפילה היא מהדברים שעומדים ברומו של עולם, ובני אדם מזלזלים בהם; מה הכוונה? אדם חושב: 'מה כבר שווה התפילה שלי'... ובפרט כשיש לו כ"כ הרבה בלבולים ומחשבות זרות, הוא חושב שהתפילה לא שווה כלום, ח"ו, ורבינו אומר בפירוש (ליקו"מ ח"א סי' כו), שאדם צריך למסור נפשו בתפילה דייקא במקום שנכנסים הבלבולים; **ואצלנו זה לא רק "במקום שנכנסים הבלבולים", אלא "כל התפילה" היא ככה...** לא רק באמצע התפילה פתאום יש איזה בלבול, אלא זה מתחילת התפילה עד סופה... וצריכים ענין של 'מסירות נפש'.

פעם מישהו אמר לרבי נתן, שלדעתו טוב להתפלל כמה שיותר מהר, למה? כי ככה יש פחות זמן ליצר־הרע לבלבל אותו במחשבות זרות... ענה ואמר רבי נתן: **'יש לך טעות גדולה, אם תעשה ככה - כל התפילה תהיה לך עם מחשבה זרה אחת גדולה'...** כלומר, אם יתפלל במתינות, מילה במילה, יכול להיות שפתאום יגיד כמה מילים בכוונה - איזה מזמור אחד, איזו ברכות אחת 'פה ושם'... אבל אם יתפלל במהירות - הכל יהיה מחשבה זרה...

הכלל, בשביל 'כוונה בתפילה' צריכים מסירות נפש, ואיך זוכים לזה? הרי זה לא 'כלי' שאפשר לתפוס אותו על־ידי ה'ידית', כי המחשבה היא **המוח**, ואיך תופסים את המוח?... **על זה יש לנו את המתנה הגדולה שקיבלנו מרבינו - 'התבודדות' - לדבר להקב"ה בלשון שלנו, כל אחד כפי 'שִׂפַת־הָאֵם' שלו, וזה כבר ענין אחר לגמרי... למה? כי בן־אדם לא יוציא סתם דיבורים מהפה שלו, הוא מוכרח חשיבה מסוימת לדעת מה הוא אומר... הוא חושב רגע מה הוא מדבר...**

[לא מדברים פה מאחד שהוא לא בריא בדעתו, והוא סתם מדבר... אלא בן־אדם נורמלי שיש לו שכל, והוא חושב לפני שהוא אומר משהו...].

וזו מעלה־יתירה שיש ב**התבודדות** על **תפילה מתוך סידור**, כי לקרוא מה שכתוב זה אפשרי גם בלי מחשבה, אבל להתפלל **תפילות מהלב** להשם־יתברך - תפילות שעכשיו יצרת אותן - מוכרחים לכוון לפני־כן... אי־אפשר סתם להוציא את זה מהפה...

זוהי מתנת־ההתבודדות שנתן לנו רבינו הקדוש, **ואם אדם מרגיל את עצמו באמת בעניין הזה - הוא פועל!** ולכן ענין של תפילה והתבודדות זה פועל ישועות גדולות, למה? כי התפילה הזו באה מהלב...

וזה פירוש מאמרם ז"ל (ריש מסכת תענית) על הפסוק (דברים יא, יג): **"וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם"** - **אֵיזוֹהִי עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב? זוֹ הַתְּפִלָּה**; כי זו **"עבודה שבלב"** - שאדם לוקח את הלב שלו, ומשיח את הלב שלו לפני הקב"ה. כי כשהוא עושה את מתוך הסידור, אפשר שזה יהיה בלי שיגיע לתוך **הלב**, כי אומר את המילים אבל המוח והלב לא מקושרים יחדיו... הפה מדבר אבל הלב לא שם... משא"כ כשאדם **מתבודד** להקב"ה, זה כבר ענין אחר לגמרי... הוא כבר חושב על מה שהוא אומר!

ולכן ה'בעל־דבר' - הסמ"ך־מ"ם - מאד מפחד מהתבודדות... **ועל־כן הוא מונע את האדם מהתבודדות, ואדם צריך להיות חזק בזה במסירות נפש! כל יום!**

הנה אנחנו נמצאים בימי שובבי"ם הקדושים, ועכשיו הוא הזמן לזה ביותר, כי כתוב (הושע יד, ג) **"קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'"** - מה זה **"קְחוּ" עִמָּכֶם דְּבָרִים**? איך **'לוקחים'** את הדיבורים?... אבל זה בדיוק מה שאמרנו: "קְחוּ **עִמָּכֶם** דְּבָרִים" - קחו את הדיבור **בתוככם ועמכם**! זה לא סתם שהפה שלך אומר את זה... אלא **"קְחוּ עִמָּכֶם"**!

הענין של **'קיחה'** - זה דבר 'גמור', וכמו שהגמרא לומדת במסכת קידושין על המשנה שאחד מהדרכים שהאשה נקנית זה **'בכסף'**, למה? אומרת הגמרא שלומדים **'קיחה' 'קיחה'** משדה־עפרון, שכתוב אצל אברהם אבינו כשלקח את השדה - שהוא שילם כסף, אותו דבר לענין קידושין; נמצא ב**'קיחה'** זה דבר 'גמור', דהיינו שאתה **קונה** את זה! וזהו **"קְחוּ"** עִמָּכֶם דְּבָרִים - **'תיקח'** הכוונה תעשה **'קנין'** עם הדיבורים האלו, איך? על־ידי שתחשוב עלמה שאתה מדבר, וזה מתקיים באדם שזוכה להתבודד... וכמה תתבודד? **כמה שאתה יכול!** תתחיל עם חמש דקות, עשר דקות, כמה שאתה יכול!

הדפיסו קונטרס נפלא של **התבודדות** [וידפיסו את זה עוד הפעם בעז"ה], ובו מובאת שיחה־קדושה המפרטת לאדם **'תכנית'** איך יוכל להתבודד; כי על־פי־

רוב אדם רוצה להתבודד, אבל כשניגש להתבודדות - פתאום הוא לא זוכר כלום... **רק לפני כמה דקות חשבת על כ"כ הרבה דברים שיש לך להתפלל להקב"ה עד שאי־אפשר לגמור... והנה אתה 'למעשה' יושב להתבודד, או הולך לטיול ומתבודד, אבל פתאום לא זוכר כלום...** אז הקונטרס הזה הוא מאד נפלא [זה כבר הודפס פעם, ואני מקווה שידפיסו את זה עוד הפעם], ובו יש לאדם עצות ו'**תכנית**' להזכיר לו "**על מה יש לו להתפלל**".

ואמרנו כמה פעמים שיש עצה לכתוב את הדברים שרוצה להתפלל עליהם, וגם והדפסנו כזה קונטרס - 'התבודדות שלי' - שיש לו הקדמה, ואח"כ כל הדפים ריקים ואפשר למלאותם; **תחזיק את זה בכיס, ובכל פעם שאתה נזכר מאיזה דבר שאתה צריך - תרשום את זה, וכך כשאתה רוצה להתבודד - יש לך על מה... וככה לאט לאט תמלא את הכל... אתה ניגש להתבודדות ויודע מה אתה צריך!** אלו הן עצות קדושות כדי שאדם יוכל לקיים את זה!

וּלְמָה זה מביא את האדם? אומר רבינו: **זו הדרך להגיע לאמונה! 'תפילה' ו'אמונה' זה דברים שמקושרים ביחד! הם 'תאומים' ההולכים ביחד!**

כתוב בפסוק (שמות יז, יב): "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ", והתרגום אומר על "**וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה**" - '**וַהֲוָה יְדוֹהִי פְּרִיסָן בִּצְלוֹ**'; כלומר: על ענין של '**אמונה**' מתרגם התרגום: '**ידיים פרושות בתפילה**'; כי זו הדרך להגיע לאמונה - "**אוֹדִיעֲךָ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי**" (תהלים פט, ב), כפי שאדם מדבר להקב"ה - כן הוא מגיע לידי אמונה! וזה מה שמביא את האדם לכל הישועות, וגם הוא יכול להיות **מלוב"ן**...

וזה היה ה'בבא סאלי' זי"ע, שאמנם היתה לו בוודאי נשמה קדושה [ובפרט בתמונות שלו רואים שהוא כמו מלאך שירד מן השמים...], **אבל איך הוא הגיע לזה? מה היה הכח שלו?** זה לא ח"ו 'הוקוס פוקוס'... **זה ענין של תפילה! הוא מסר נפשו לזה מעודו!** וכמו שמסופר עליו - **כמה הוא שמר על הפה שלו! כמה הוא שמר על קדושת הלשון!** יש הרבה סיפורים איך הוא נשמר מאד שלא לדבר שום 'פוליטיקה', ואביו שמר עליו שאפילו לא יקרא כל־מיני דברי־חולין וכו', **הוא שמר על עצמו, והרגיל עצמו בתפילה, וזו הדרך שאדם זוכה להגיע לדבר כזה - להיות 'מלוב"ן', הוא 'מלומד בניסים'!**

כתוב בפרשת מטות (במדבר ל, ג): "**לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה**"; פירשו צדיקים שזה הולך ביחד: '**לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ**' - אדם שהוא לא עושה דיבוריו חולין, הוא לא מדבר דברי־חולין[א] [כלומר, 'דיבורים אסורים' כמו לשון־הרע ורכילות וכל־מיני

א. ואפשר גם לפרש '**לא יחל**' - לא יחלל, שזה כולל גם דיבורים רעים, וכמו **חילול** שבת ח"ו.

דיבורים פגומים ח"ו - בוודאי הוא לא מדבר, אבל גם דיבורים של **חולין** - הוא לא עושה את הדיבור שלו **חול** (כמו כהן שמותר לו לאכול חולין אבל אוכל חולין על טהרת־הקודש, והיו צדיקים שדקדקו שכל מה שיאכלו - הכל יהיה בטהרה שלימה)], אזי: **"כָּכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה"** - כל מה שיוציא מפיו, הקב"ה יקיים! כי הוא רגיל תמיד לשמור על הפה שלו, והוא **'מלומד בניסים'**, מה הכוונה שהוא **'מלומד'** בזה? בפשטות הכוונה שאצלו זה דבר מצוי מאד, אבל איך? וכי יש לו 'מקל־קסם'?... **'מלומד'** הכוונה שהדיבור שלו תמיד **מלומד** בקדושה!

אנחנו מוצאים את הלשון הזאת גם בדברי הנביא בפסוק הנ"ל, שמוכיח נשמות ישראל: "וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מְצֻוַּת אֲנָשִׁים **מְלֻמָּדָה**"; שזה סובב על אדם שהוא מתפלל בלי לקשר המחשבה אל הדיבור, ועושה מצוות ללא מחשבה וכוונה, ומה התיקון לזה? שהוא **'מלומד'** - הוא מקיים את המצוות ומתפלל מתוך ה'לימוד', מתוך 'מחשבה שלימה', ואדם כזה הוא יהיה **'מלומד בניסים'** - אם הוא 'מלומד' בזה שכל העניין שלו תמיד להתפלל להקב"ה ולחזק עצמו באמונה - זה יביא אותו לכל הישועות, והוא יזכה ג"כ להיות **'פועל ישועות'**! איך אדם זוכה להיות 'פועל ישועות'? כשזה כל המוח כל המשימה שלו - תמיד להתפלל להקב"ה, ולברך נשמות ישראל!

רבינו אומר בספר המידות: **'הָרָגִיל בִּבְרָכָה הוּא מֵעוֹלָם הַתִּקּוּן'**; אשרי אדם שהוא תמיד מרגיל את עצמו תמיד לברך! ואכן, זה ניסיון גדול, ובפרט בתוך הבית - אדם לפעמים מתעצבן, והוא מוציא מפיו מילים אסורות רח"ל, **והוא לא מבין מה הוא גורם לעצמו בזה - לעצמו, לאשתו, ולבני ביתו!** ואח"כ אדם אומר: 'מה עשיתי? איך עשיתי את זה, רח"ל?'... צריכים לשמור ולהיזהר מאד! **'כח הדיבור' הוא כח עצום מאד - לטוב ולמוטב, לטוב ולהפך...** ואשרי אדם שהוא מרגיל עצמו להתפלל, ומרגיל עצמו לדיבורים טובים - תמיד לברך!

אצל צדיקים, אפילו כשהגיעו פעם לאיזה ענין של הקפדה וכו', תמיד שמרו על הלשון שלהם, ובמקום להגיד דברים שליליים - צעקו: **'תהיה בריא!'**... וכך צריך להיות בפרט בתוך הבית, שלפעמים יש איזה ענין מסוים, ואדם לא שומר על הפה שלו ח"ו, ואח"כ הוא סובל רח"ל... ואז הוא מתחרט 'מה עשיתי'... ומה קורה אח"כ? שלא נדע מצרות! **מאיפה זה הגיע? כי לא שמרת על הפה שלך! בבית שיש קללות - כך נראה כל הבית, רחמנא ליצלן, וכך הם הילדים, השם ישמור...**

ואשרי המרגיל עצמו תמיד בברכות! אפילו אם קורה איזה משהו - הוא צועק רק ברכות! אדם כזה הוא מ**'עולם התיקון'** - הוא יעשה **תיקונים**, ויזכה באמת לחיות חיים **מתוקנים**... אדם כזה זוכה לאמונה, ויזכה לראות ניסים גדולים, ויזכה באמת להגיע לאושר החיים...

זה מה שהפרשה מתחילה: "**וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה**"; והתחלנו להסביר: מהו שהקב"ה אומר למשה רבינו '**בֹּא אֶל פַּרְעֹה**' - כאומר '**בָּא אִתִּי**'? כי זה מפחיד להיכנס אל הקן של הס"מ... אבל למה הוא נכנס לשם? כדי להכניע את הרע שיש שם! הקב"ה רוצה שמשה רבינו יגיע עכשיו לפרעה, ויזהיר אותו על הבאות עליו - בפרשת השבוע יש לנו את **שלושת המכות האחרונות**, והסברנו שבפרשה הקודמת היו **שבע מכות**, וכתוב בספה"ק שהם כנגד שבע מידות - מ'מלכות' עד 'חסד' (או 'חסד' עד 'מלכות'), ובלשון הספרים הם נקראים 'ספירות', והכוונה '**מידות**' - שאנחנו צריכים לתקן את המידות שלנו: את מידת החסד, מידת הגבורה, מידת התפארת, עד מידת המלכות - קבלת מלכות שמים, ענין של אמונה, צריכים לתקן את כל הדברים האלו, ואנחנו עוסקים בזה הרבה - בכל מקום שיש ענין של '**שבע**', כמו שבעת ימי השבוע, וכן כל מקום שיש בו שבע כלול מזה.

והנה, אם מתחילים את המידות מלמטה למעלה - מ'**מלכות**' עד '**חסד**', לבסוף מגיע האדם אל המוחין - הם שלושת המוחין: **כתר, חכמה, בינה** (או: חכמה, בינה ודעת), וזה כבר לא ענין של '**מידות**' אלא '**מוחין**': '**כתר**' זה דברים שלמעלה מהשכל, אבל זה כמו כתר על ראש האדם; '**חכמה**' זה התחלת ההבנה, כתוב בספרים שזה ענין של 'ברק' - האור של השכל, שעדיין הוא אינו מובן כ"כ אבל זו ההשכלה הראשונה, שהיא נקראת חכמה; ו'**בינה**' זה כבר שאדם מתחיל להבין ['מבין דבר מתוך דבר'], ולכן זה נקרא ג"כ '**דעת**' - אחר 'חכמה' ו'בינה' מגיע 'דעת', כי זה החיבור ביניהם: אם אדם התחיל עם **ההשכל הראשונה** (חכמה), והוא **התבונן** (בינה), אח"כ הוא קונה **ידיעה שלימה** (דעת), וכל הדברים האלו קשורים ל'**מוחין**'.

ובפרשת השבוע יש לנו את **שלושה המכות** האחרונות, והם כנגד **שלושה עניינים** אלו - שמכניעים את ה'חכמה', 'בינה' ו'דעת' ('כתר', 'חכמה', 'בינה') של הסטרא אחרא, ואח"כ עם ישראל יוצאים ממצרים... מכניעים את ה'מוחין' שלהם - שזה פרעה וכל גונדא דיליה, שהם מלבישים עצמם על המוחין של האדם, והם עושים את הכל כדי להשכיח מהאדם את אמיתת מציאותו יתברך - שיזכור תמיד מהקב"ה, ופרעה מפחד מזה מאד, ולכן הוא אומר "**תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים**" - להעסיק אותם כדי שלא יהיה להם זמן לזה, ולא יחשבו מזה; הם רוצים לגרום לנשמות ישראל שלא יחשבו בכלל מדוע עליהם לצאת ממצרים, ורק להוסיף להם 'עבודת פרך', וחושבים 'הם שבויים אצלנו, ואין לנו מה לדאוג'...

אבל הקב"ה הביא את משה רבינו, והוא התחיל ללמד לעם ישראל מה זה ענין של 'אמונה' ומהי 'תפילה'; משה רבינו מלמד לנשמות ישראל שיש בורא עולם, והוא משדד את כל מערכות השמים, והכל בידו יתברך, ואין שום טבע! אנחנו לא

נתונים תחת אף אחד בעולם! וכך זוכים להכניע אותו...

ועל זה מגיעים שלושת המכות האחרונות - **ארבה, חושך, מכת בכורות** - ובזה כבר נגמר... הסטרא אחרא קיבלה עכשיו ביטול גמור! עד שהם בעצמם מכריחים לצאת ממצרים - 'צאו מכאן!'... הסטרא אחרא בעצמו כבר מגרש אותם...

ועל כן מתחילה הפרשה: "**בֹּא אֶל פַּרְעֹה**", כי עכשיו מגיעים אל ה'**שומן**'... בפרשה זו אנחנו כבר יוצאים ממצרים, אבל כל מה שאנחנו רוצים באמת להכניע ולשבור את הקליפות - צריכים להיכנס לתוך הקן של הסטרא אחרא, וזה פחד גדול... והקב"ה מבטיח למשה רבינו: "**בֹּא אֶל פַּרְעֹה**" - אומר הזוהר: הקב"ה אמר למשה רבינו '**בֹּא אִתִּי! אֲנִי אִתְּךָ שָׁם!**'.

בליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ד, יש תורה שלימה בעניין תחילת פרשת השבוע, שעוסקת ב'מכת ארבה', והתורה הזאת של רבינו היא באמת תורה של '**ביטול הבחירה**', למה? כי אכן רבינו מדבר מזה באותה תורה ומסביר מה זה ענין של 'ביטול הבחירה'. כי בדרך־כלל אדם אומר: 'וכי יש לי בחירה? ניתנה לי בחירה ואני צריך לבחור בטוב? הלא יש לי יצר־הרע גדול, וקשה לי, וזהו... מה אני יכול לעשות?'... ומאיפה באמת באה הבחירה הזאת?

על זה מסביר רבינו דבר מאד עדין שמקורו בדברי האריז"ל, ועלינו לנסות להבין זאת בעדינות, כמובן; אומר רבינו, שיש מושג שנקרא '**חָלָל הַפָּנוּי**', ומהו '**חָלָל הַפָּנוּי**'? בעת שהקב"ה ברא את העולם, הרי הכל הוא אין־סוף! אין שום מציאות בלי הקב"ה! אין זיז, אין שום דבר גשמי - אפילו אוויר - שאין בו אלקות! הכל אלקות גמור! כלומר: לא רק מה שהאדם זז ומתפקד וכו', אלא **הכל** זה אלקות! כל נשימה שאדם נושם - זה אלקות! ואין שום מציאות בלי הקב"ה! הקב"ה הוא 'ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין'! רבינו מדבר שם מהעניין הזה של 'ממלא כל עלמין', שהקב"ה הוא '**ממלא כל עלמין**' ו'**בתוך כל עלמין**' ו'**מסובב את כל עלמין**', והכל אלקות...

אומר רבינו בשם האריז"ל: אם אכן הכל אלקות, איך שייך אפילו לברוא משהו?... זאת אומרת: אם הכל אלקות גמור, אז אין מקום בשביל בריאה גשמית... משל לכלי שהוא מלא - אי־אפשר להכניס בתוכו משהו, הרי הוא כבר מלא... אז אם הכל אלקות, איך נבראה הבריאה?...

על זה אומר האריז"ל - ורבינו מוריד את זה אלינו כדי שנבין זאת לעובדא ולמעשה, ונדע איך להשתמש עם העניין הזה - שהקב"ה כביכול עשה מקום שהוא '**חלל**', והוא הוציא משם כאילו את האלקות, למה? כי כדי לעשות 'בריאה' - מוכרחים להוריק את הכלי, ואז אפשר להכניס לתוכו דבר־מה. אם הכלי הוא מלא, ורוצים

למלאות אותו - צריכים תחילה לשפוך את תכולתו, ואח"כ אפשר למלאותה מחדש. כן עשה הקב"ה, כביכול, בעת הבריאה: עשה כזה 'חלל' בתוך האלקות, וכאילו פינה משם אלקותו שיהיה מקום לבריאה.

וכאמור, אלו דברים עדינים, אבל כך אומר האריז"ל, שדבר זה נעשה כדי לתת מקום לבריאה; הקב"ה מפנה משם את האלקות שלו, ועכשיו זה ריק, ובתוך מקום ריק להוריד דבר גשמי. כי '**אלקות**' זה '**רוחניות**', ואין לזה שום מושג גשמי, וכמו שאומרים בי"ג עיקרי האמונה: '**אֵין לוֹ גּוּף וְאֵין לוֹ דְּמוּת הַגּוּף**'; אצל הקב"ה לא שייך כל העניינים האלו, הכל רק רוחניות! ואפילו אוויר, שאצלנו זה נקרא דבר רוחני, אבל לגבי אלקות - אוויר זה ג"כ דבר מגושם... אז כדי לברוא את הבריאה, הקב"ה פינה משם אלקותו, וברא בתוכו את הבריאה.

ומזה התחילה כל הבריאה, וכבר השתלשל עד הגשמיות, ועד שהקב"ה ברא את האדם, וביחד עם האדם ברא הקב"ה את הנחש, שזה כלליות הניסיונות והיצר־הרע שיש לאדם.

והנה, אם לומדים את העניין הזה בפשטות - שהקב"ה פינה משם אלקותו, ממילא משם מתחיל ענין של 'בחירה', למה? כי הרי אני נמצא במקום ובמצב כזה שאין שם אלקות במפורש, והקב"ה הוציא זאת משם, אז עכשיו אני צריך להתמודד עם זה ולבחור בטוב - לדעת מה אני עושה! אבל זה לא כ"כ קל... כי זה מקום שאני יודע ששם אין, כביכול, אלקות, ואני צריך לעורר את עצמי ולמצוא את האלקות שיש בתוכו.

וכך למדו הרבה צדיקים את העניין הזה, לפני שהתגלו הלימודים של הבעל־שם־טוב הקדוש זי"ע ותלמידיו הקדושים, אותם הצדיקים למדו את הדבר הזה בפשטות - שיש מקום שהוא '**חלל**', ובו אנחנו נמצאים, וכל העבודה שלנו היא למלאות את ה'חלל', ומה הכוונה '**למלאות**'? לעשות מצוות ומעשים טובים! באותו מקום שנראה כמו 'חלל' - אנחנו צריכים לעבוד שם...

אבל מגיעים הצדיקים הקדושים ההולכים בדרכו של הבעל־שם־טוב הקדוש, **וביותר** - הלימודים של רבינו הקדוש, ובפרט בתורה הזאת - תורה ס"ד, שזוהי התמצית של התורה הזו, שרבינו מדבר בה מכל העניין הזה ומסביר שהעניין של '**חלל הפנוי**', זה רק דבר שהוא '**בשכל האדם**', מה זאת אומרת? זה דמיון שנדמה לך! **כי באמת, אי־אפשר שיהיה שום מקום בלי אלקות, וכמו שכתוב** (תהלים קג, יט) **"וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה" - אם יש איזו חיות, מוכרח להיות שם אלקות!**

וכך יוצא מדברי רבינו שם, שה'**חלל**

הפנוי' הזה שהקב"ה עשה - זה נמצא במוח האדם, **שנדמה לו כאילו אין של אלקות, אבל באמת - הכל אלקות גמור, מראשו ועד סופו! בתוך המוח שלך יש 'לבוש' ו'הסתרה' שאומר 'כאילו' אין שם אלקות, וכל העבודה שלך היא לצאת מן הדמיון! אתה יוצא מהדמיון הזה, ואתה מאמין באמונה שלימה שהקב"ה נמצא פה, ואין שום מציאות בלי הקב"ה, גם בתוך כל מה שעובר עליך - כל הקשיים, כל המלחמות, כל התאוות, כל מה שעובר עליך, בכל זה יש אלקות - יש הקב"ה! והעבודה שלך היא להתגבר על הכל, ולדעת שגם שם יש את האלקות של הקב"ה!**

אלו דברים עדינים מאד, כמובן, אבל העיקר הוא **הלימוד** שיוצא מזה בשבילנו, מה זה כבר מלמד אותנו? זה מלמד אותנו, שלא שמים אותנו לסמוך על הכח שלנו ו'תעבוד ותמצא את האלקות... תעבוד את הקב"ה עם בחירה כבידה מאד, ותתגבר'... **כשאדם יודע כבר שגם בתוך כל זה נמצא הקב"ה - זה כבר ענין אחר לגמרי...**

ובתורה כ"א [ועוד מקומות], רבינו מזכיר את השאלה הגדולה שיש בעניין ה'ידיעה והבחירה' - איך מסתדרים שניהם יחדיו, ה'בחירה' וה'ידיעה'? הרי הקב"ה יודע את הכל - כל מה שהיה, כל מה שהווה, וגם כל מה שיהיה, וא"כ איך לאדם בחירה?... אם הקב"ה יודע כבר מה יהיה, איך זה מתסדר עם הבחירה של האדם?... אומר רבינו שם, שאי־אפשר להיכנס בדבר כזה, ורק לעתיד לבוא, כשאדם יזכה למוח קדוש, הוא יראה שאין בזה שום סתירה... אבל עד אז - אסור לנו להיכנס בזה.

אך רק 'כטיפה מן הים' ננסה להבין מה העניין בזה? אך הנה באמת בוודאי יש לו לאדם בחירה, הוא יכול לעשות דברים טובים או להפך... אבל מה הבעיה של האדם? שהוא אומר: 'הכל תלוי בידי... ואם הכל בידי - יש לי מלחמה כבידה'... **אבל מיד כשאני מכיר ומבין שבעצם הכל מאלקות - הכל מהקב"ה, אז אני 'בוחר' בתוך ה'ידיעה'! זו הבחירה שלי - אני 'בוחר' לדעת ש'הכל מהקב"ה'! ומה שאני צריך לעשות - אני צריך לעשות רק מהכח של הקב"ה! בזה אני בוחר!**

נמצא אפוא, שהבחירה והידיעה מתחברים ביחד, כי אם אדם **בוחר** להבין שהכל מהקב"ה - **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַכֹּל מִמְּךָ! אֲנִי אָמְנָם עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלִּי, אֲבָל הַכֹּל מַגִּיעַ מִמְּךָ!'** - כי גם בזה עלול האדם לטעות ולחשוב שהוא לא צריך לעשות כלום... אבל באמת, צריך להיזהר מאד מהבלבול הזה, אדם עלול לחשוב: 'הרי הכל אלקות, אז לא אעשה שום דבר... אשכב במיטה, אשב על הספה, ולא צריך לעשות כלום'... חס ושלום! אדם צריך לעשות את הכל במסירות נפש הכי גדולה, ויחד עם זאת **'אני מאמין שֶׁכָּל מה שאני עושה זה הכל רק בכח של הקב"ה, הוא נותן לי הכח!'** וכמו שכתוב (דברים ח, יח) "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ **כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל**",

ואל תאמר "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה" - שאתה בעצמי עושה את זה, אלא תדע שהכל מהקב"ה!

כשאדם זוכה לחיות עם הידיעה הזאת - זה כבר ענין אחר לגמרי... יש לו כבר תקוה ויש לו התחזקות, והוא יודע שהוא יכול להגיע להכל - להכניע את כל הקליפות, כל העצבות והדיכאון וכל מה שעובר עליו, אפשר לו! אבל איך? 'הרי אני מכיר את עצמי'... לא! **זה מגיע מהסטרא אחרא שמנסה להסתיר ממני את הידיעה הזאת, ואני לא מתייחס אליו! ואני יודע שהכל אלקות, ואפילו מה שעובר עלי, ואפילו כל הקליפות והסטרא אחרא וטומאת פרעה הרשע וכו' - הכל זה הכל רק אלקות שמלובש בדברים אלו! ואני צריך למצוא את האלקות שיש בתוכו - לדעת שהוא שליח מהקב"ה! הוא שם רק לעורר אותי לברוח להקב"ה! הוא שם לעורר אותי לתפילה! אני רואה את הקליפה הזאת, ואני בורח!**

שזה הענין הנ"ל שצריכים מסירות־נפש בכל הבלבולים והמחשבות זרות שבאות לאדם, כי נכנסים באדם כאלה מחשבות - 'אני בן־אדם, ואני מכיר את עצמי... תראה איך אני נראה - יש לי כזה מוח'... **אבל מיד כשאדם מכיר ומבין שֶׁכָּל אלו המחשבות והבלבולים באים מלמעלה, כי הקב"ה רוצה ששם ימסור נפשו - כי שם אתה צריך למסור נפשך באמת! - אזי אז הוא מהפך את 'תכלית הירידה לתכלית העליה', הוא לוקח את זה בדרך חיובית!**

וזהו כלל בכל ענייני החיים: כל מה שעובר על האדם, לא משנה במה - הן עם עצמו, הן עם הבית שלו, הן עם השלום־בית שלו, הן בעסקיו עם אנשים, והן בכל העניינים שיש לו, ואדם חושב 'פלוני ופלוני מונע אותי'... ההוא וההוא מבלבל אותי'... או בבית - 'אשתי מבלבלת אותי'... הוא זורק את כל האשמה עליה, והיא זורקת כל האשמה על בעלה, וכך הוא תמיד, אבל אדם צריך להכניס בעצמו את הלימוד הזה ולדעת שאין דבר כזה! אפילו שנראה **כאילו** מפריע לי - זה רק כדי לעורר אותי לדעת שהכל אלקות גמור! כך דוחפים אותי לזה...

שזה הסוד של **"בֹּא אֶל פַּרְעֹה"** - שיש ענין שמגיעים אל פרעה, אבל דייקא הוא גורם לאדם שיברח אל הקדושה, וכמו שיש לנו בפרשת שבוע הבא, אחר שכבר יצאו ממצרים, אבל הסטרא־אחרא לא מתייאש... הם כבר הלכו, והוא עדין מנסה... וכתוב שם: **"וּפַרְעֹה הִקְרִיב"**, ולכאורה היה צ"ל "ופרעה **קָרַב**", ומה זה **"הִקְרִיב"**? דורשים חכמינו הקדושים: **'הִקְרִיב אֶת לִבָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם'**; דייקא הוא גרם להם להתקרב להקב"ה!

כי באמת, גם אחר שאדם זוכה לצאת ממצרים - אין הכוונה שהוא כבר השתחרר לגמרי מפרעה... זה לא שיוצאים ממצרים באופן 'חד־פעמי'... - יצאנו ממצרים, ומעכשיו הכל יהיה 'חָלָק', ואין ממה לדאוג... **אין דבר כזה! מלחמת היצר־הרע**

זה דבר תמידי, וצריכים לתפוס תמיד את הכלי זין, וכדאיתא בזוהר הקדוש: 'מָאן נָצַח?' - מיהו המנצח? 'מָאן דְּאָחִיד מָאנֵי קְרָבָא בִּידֵיהּ' - מי שאוחז את הכלי זין! אמנם יצאת ממצרים, אבל צריכים עדיין לתפוס את הכלי־קרב, כי אם לא - מיד כשתניח אותם, הוא מיד חוזר... הנה הוא פה עוד הפעם...

ועל־כן פרעה עדיין לא התייאש אף שכבר יצאו ממצרים, והוא בא שוב 'להזכיר' לעם־ישראל: יצאתם ממצרים וחשבתם שהכל בסדר, ולא צריכים עכשיו להשקיע? הנה הוא פה להזכיר לכם: **אתם צריכים להמשיך כל פעם מחדש תמיד!** שזה מה שאמרנו בתחילת השיחה: **'יציאת מצרים' צריכה להיות אצל האדם בכל פעם חדש: בבוקר ובערב, כל פעם מחדש!** וזו כל התכלית של הסטרא־אחרא - רק כדי לעורר את האדם ולהזכיר אותו...

כשאדם יודע את זה - הוא **'בוחר'** ב**'ידיעה'** הזאת! הוא **בוחר** בזה שהוא יודע שכל מה שעובר עליו יש בזה 'תכלית' - לקרב אותו!

כי לצערנו, בן־אדם לא מבין 'שפה' אחרת אלא רק כשרודפים אותו... אם הכל הולך למישרין - בן־אדם הוא נח... הוא אומר 'הכל בסדר'... אבל מיד כשמתעורר משהו - אם זה ברוחניות, אם זה בגשמיות, שמתחילים לרדוף אותו - אז פתאום הוא מתעורר: 'רגע, איפה אני?... מה קורה איתי'?... ואם אין לו התחזקות, אין לו את הלימודים של הצדיקים, אזי מיד הוא נופל ונשבר - 'זהו, אני לא שווה כלום, ולא צריכים אותי', והוא מתייאש... **והלימוד של רבינו הוא: "שאין שום יאוש בעולם כלל", ואם אדם יחזיק מעמד - אומר רבינו** (שיחות הר"ן, סי' קכ) **- את כל מה שעובר עליו הוא יהפוך אל הקדושה! הוא יבין שבתוך כל מה שעבר עליו - אפילו כפירות רח"ל ומחשבות שהן נגד האמונה - יש חיות אלקות!**

ורבינו מלביש על זה את הפסוק (דברים כג, כא) **"וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ"** - שבתוך כל הבלבולים, כפירות ואפיקורסות, **'מֶלֶךְ בּוֹ'** - הקב"ה נמצא שם! הכל כדי לעורר את האדם: **תברח בכל אלו הדברים! דע שזה ה'חלל הפנוי', ותברח משם!**

ואדם תוהה: 'לאן אברח? אבל זו המציאות'... **לא ולא! תדע שזו רק 'התלבשות'! זו רק 'הסתרה'! הקב"ה נמצא שם בתוך ההסתרה הזאת! ועליך לפתוח את הפה שלך ולצעוק להקב"ה: 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה שָׁם!'...**

שזה היסוד של תורה י"ב בליקו"מ חלק ב' בעניין **'אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ'** - שאדם צריך לדעת: 'אפילו במקום שאני נמצא, אני צועק להקב"ה: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תֵּרָאֶה אֵיפֹה אֲנִי נִמְצָא, וְקָשֶׁה לִי אֲפִלּוּ לְכַוֵּן לְמַה שֶּׁאֲנִי אוֹמֵר, אֲבָל רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי צוֹעֵק אֵלֶיךָ! אֲנִי מַמָּשׁ מְבַקֵּשׁ "תַּצִּיל אוֹתִי!" אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה נִמְצָא פֹּה בְּתוֹךְ הַבִּלְבּוּלִים שֶׁלִּי!'...**

כשאדם חזק בזה, הוא אכן יזכה סוף כל סוף יזכה לשבור את זה... יתגלה לו שבתוך ה**'חלל הפנוי'** - בתוך כל אלו הדברים שעוברים עליו - זה הכל אלקות! וזה הניסיון התמידי של אדם - להחזיק מעמד, ולא להתפעל מכל זה!

אומר רבינו שזה הלימוד[ב] של **"בֹּא אֶל פַּרְעֹה"**; הלימוד הזה מונח וכבר במילים הראשונות של הפרשה: **"בֹּא אֶל פַּרְעֹה"** - תבוא **'איתי'** אל פרעה! פרעה זה סטרא אחרא, אבל תבוא איתי! תדע ש**אני** נמצא שם! שזהו: "כִּי **אֲנִי** הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו" - אני עושה את הכל!

ומשה רבינו - 'רעיא מהימנא' - הוא אכן בא אל פרעה, והוא מגלה לו את מכת ארבה, וכמו שכתוב: **"הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבֻלֶךָ"**; מה זה **'אַרְבֶּה'**? בגשמיות - זה מין מסוים של חגבים שמקפצים ומכלים את הכל...

והנה ידוע, שבכל מכה שקיבלו המצרים - עם ישראל קיבלו רפואה; הם קיבלו נגף ונגע, ואנחנו קיבלנו רפואות! אותו דבר היה במכת ארבה, שהמצרים קיבלו את הנגף של המכה, ואיזו רפואה זכינו אנחנו לקבל? עפ"י הגילוי של רבינו בתורה ס"ד יובן היטב:

רבינו מביא את דברי חכמינו הקדושים (ב"ר כא, ה): **'הַהוּא סַמְצָא, לְבוּשֵׁיהּ מְיֻנְּיֵהּ וּבְיֵהּ'**; **'סַמְצָא'** פירושו **'ארבה'**[ג], הלבוש שלו הוא **'מְיֻנְּיֵהּ וּבְיֵהּ'**, מה הכוונה? זה דבר שלא כ"כ קל להבין, אבל כך הוא... הלבוש של 'אַרְבֶּה', זה הוא בעצמו... כלומר: אם היו מוציאים את הפנימיות של הארבה, זה לא נכנס בתוכו, אלא הוא **'מְיֻנְּיֵהּ וּבְיֵהּ'** - זה דבר אחד!

נבין זאת עפ"י משל: יֶשְׁנָהּ 'קופסא', הדבר שמכניסים בתוכה - מוכרח להיות מעט פחות מן הגודל של הקופסא, כי כך הוא יוכל להיכנס בתוכה, וזה לא יכול להיות יותר גדול ממנה, או אפילו בדיוק באותו גודל כמותה, כי אז בלתי אפשרי שייכנס בפנים... זה לא מתאים ביחד... אבל 'ארבה', הלבוש שלו החיצוני - זה הוא בעצמו...

אומר רבינו: זהו הסוד של **'חלל הפנוי'** - זה נראה כאילו זה **'חלל'** ואין שם אלקות, אבל גם שם יש אלקות!

ומכת ארבה היא הראשונה משלושת המכות האחרונות, שלאחריהן יצאו עם

ב. כאן תחילה אמר מו"ר שליט"א: **אומר רבינו שזה מרומז בפסוק "בא אל פרעה".** ותיכף ומיד ענה ואמר: **זה לא "מרומז"! אלו לא "רמזים"! רבינו מגלה לנו גילוי אלקות באופן פתוח מאד, ועלינו רק להקשיב ולנסות להבין מה רבינו מלמד אותנו...**

ג. כך מכונה ה**'ארבה'** בדברי חכמינו הקדושים, אבל בלשון ארמית בתרגום: **'ארבה'** הוא **'גובא'**, וזה גם יכול להאיר לנו עפ"י דברי רבינו פה, כי **"גובא"** זה ענין של **"בתוכו"**, וזה אותו ענין שרבינו מגלה, כדלקמן.

ישראל ממצרים, אז עכשיו מתחילים המוחין שלהם להשתלם אצלם, כי **ג' מכות** כנגד **ג' המוחין** כנ"ל, דהיינו שהם זוכים עכשיו לקבל את הידיעה **'שֶׁכָּל מַה שֶּׁעָבְרָנוּ פֹּה בְּמִצְרַיִם - כָּל הַשִּׁעְבּוּד הַזֶּה - הַכֹּל הָיָה רַק לְהָכִין אוֹתָנוּ אֶל הַיְצִיאָה מִמִּצְרַיִם! אֲנַחְנוּ עַכְשָׁו אֲנַחְנוּ יוֹצְאִים מִמִּצְרַיִם, וְעוֹד מְעַט נַגִּיעַ לְהַר סִינַי לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְיִתְגַּלֶּה לָנוּ שֶׁכָּל הַשִּׁעְבּוּד וְהַקָּשֵׁי שֶׁעָבְרָנוּ, הַכֹּל הָיָה לְטוֹבָתֵנוּ!'...**

זהו הגילוי של רבינו שם בתורה ס"ד, ובסוף התורה מביא רבינו פסוק מספר איוב[ד] (איוב לב, ח): **"אָכֵן ר'וּחַ הִ'יא בֶּ'אֱנוֹשׁ"** - שהוא ראשי תיבות **'אַרְבָּה'**. והלימוד היוצא מדברי רבינו שם: **אדם צריך לדעת שבכל מה שעובר עליו - "רוּחַ הִיא בֶּאֱנוֹשׁ", הקב"ה נמצא בתוכך!** אתה **'אנוש'**, אתה **'בן אדם'**, אתה **'מיואש'**, אבל זה **"רוּחַ אֱלֹקִים"** - הקב"ה נמצא שם!

ורבינו מביא שם פסוק נוסף מספר איוב (כט, יד): **"צֶדֶק לָבַשְׁתִּי"** - רבינו אומר: זה ה'לבושים', ענין של 'חלל הפנוי', שזה **'הַהוּא מַקְמָצָא, לְבוּשֵׁיהּ מִינֵּיהּ וּבֵיהּ'** - שאדם יודע שהכל אלוקות גמור, שגם מה שעובר עליו, הכל זה אלקות! וזה הלימוד שלמדים מאיוב, שהוא אכן סבל כל־כך הרבה, ואמנם יש הרבה שיטות בדברי חכמינו הקדושים האם הוא היה באמת, או שזה רק בדרך משל, **אבל העיקר שזה צריך להיות בוודאי לימוד חי לכל אחד ואחד - כל פסוק שכתוב שם!** וזהו: **"אָכֵן ר'וּחַ הִ'יא בֶּ'אֱנוֹשׁ"** - ר"ת **'אַרְבָּה'**, שאדם זוכה להתחזק ולדעת

ד. מי שלומד את ה**'בי"ת הנצחי'** עם **'תכשיטי הבי"ת'**, בימים אלה אנחנו בדיוק אוחזים בפרקים האלו של ספר איוב - שהיו לאיוב שלושה חברים, והם לא יכלו לתת לו מענה טוב איך שהכל מהקב"ה (כל מה שהוא סבל - 'יסורי איוב', השם ישמור, הוא סבל הרבה, ולא היה לו קל), ואז הגיע "אֱלִיהוּא בֶּן בַּרַכְאֵל" וגילה לו את הסוד הנ"ל, שכל מה שעובר עליו - הכל מהשמים! הכל מהקב"ה! ושם מובא הפסוק הזה שרבינו מביא פה.

אשרי מי שזוכה ללמוד בכל יום פרק בתנ"ך! ב"ה זכינו שהרבה לומדים את לימודי ה**בי"ת**, ומקווים שמצרפים לזה ג"כ את **'תכשיטי הבי"ת'**, ולומדים בכל יום פרק בתנ"ך; **זה ממש 'מאירת עיניים'!**

מסופר שקודם הסתלקות רבי נתן, הוא ביקש שיביאו לו את ה**'כל טוב'**, ובתחילה לא הבינו למה הוא מתכוון, עד שענה ואמר: **"את התנ"ך!"**... גם רבינו ז"ל היה אומר על התנ"ך שזה **"הספר-מוסר שלי"**... ואשרי הזוכה ללמוד בכל יום תנ"ך! אכן, לא מבינים כל דבר, ובכל זאת זוכים ללמוד בכל יום, ויש הרבה דברים נפלאים שכן מבינים; הנה אנחנו מסיימים עוד מעט את ספר איוב, **וכמה הלכתא גבירותא לומדים מהספר הזה!** גם בליקוטי מוהר"ן, רבינו מזכיר הרבה פסוקים מספר איוב [רבינו היה בקי בתנ"ך 'על הלשון', וזה פלאים איך מוצאים את הפסוקים שרבינו מזכיר בתוך התורות שלו, ורואים איך כל הפסוקים היו מונחים אצל רבינו בתוך ידו!], ואכן יש כמה שיטות בגמרא מי היה **איוב**, והאם בכלל הוא היה... אבל **'למעשה'** - כל מילה בספר איוב, זה התורה! זה דברי הקב"ה! וכל מילה זה לימוד עצום!

אם זוכים ללמוד בכל יום **פרק אחד** בתנ"ך - מסיימים מעט יותר משנה וחצי. וזה יוצא זמן בערך כמו סיום משניות - אם לומדים פרק אחד משנה בכל יום. אם לומדים **ח"י פרקים** בכל יום - מסיימים בחודש **אחד**, ואם לומדים **פרק אחד** בכל יום - מסיימים **בח"י חדשים**. איזו זכות זו ללמוד תנ"ך בכל יום! זו **'תורה שבכתב'! כל ה'תורה שבעל פה' בנויה על 'תורה שבכתב'!** וכמה זכות לאדם שהוא קובע לעצמו שיעור בתנ"ך בכל יום!

שהקב"ה נמצא בכל מקום!

ואיפה אנחנו מוצאים את הלשון **'אַרְבֶּה'**? מי שזוכה להגיד בכל יום את 'פרשת העקידה' קורא שם את זה, שהקב"ה הבטיח לאברהם אבינו אחר הניסיון של העקידה (בראשית כב, יז): "וְהַרְבָּה **אַרְבֶּה** אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם"; מה הלימוד בזה? לפי כל הסוד של 'חלל הפנוי' שרבינו מסביר פה, הרי הענין של 'עקידת יצחק' הוא ממתיק את כל הדינים, ועל־כן אנחנו מזכירים עד היום בכל יום את זכות עקידת יצחק, ושם יש את המילה של **'אַרְבֶּה'**, שאמנם בשביל המצרים זו היתה מכה קשה, אבל לעם־ישראל בקדושה - זו היתה רפואה, שהם קיבלו כזה חיזוק לאדם שיאמין שכל מה שעובר עליו - אסור לו להתעצבן על אף־אחד ולהוציא את הכעס עליו, כי הכל מן השמים!

ואם קורה לך איזה משהו - זו קריאה בשבילך: **"בֹּא אֶל פַּרְעֹה"** - **'בֹּא אִתִּי'!** הקב"ה אומר למשה רבנו: **'בֹּא אִתִּי וַאֲגַלֶּה לְךָ שֶׁהַכֹּל אֱלֹקוּת!'...**

זה הלימוד של מכת ארבה, שהיא כבר המכה השמינית מתוך עשרת המכות, והיא המכה הראשונה מתוך השלושה האחרונות, שזה כבר מכין אותם ליציאה ממצרים... מלמדים אותם את הלימוד הזה: 'הנה אנחנו יוצאים, אבל מה היה איתנו כל־כך הרבה שנים - כמה וכמה דורות - שהיינו כאן במצרים?'... **יתגלה לך שהכל אלקות!**

וזה יכול להיות מרומז במילת **'ארבה'** כפי שהתרגום מפרשו - **'גובא'**; ומילה זו מורכת ממילים: **'גו'** ו**'בא'**; ומילת **"גו"** באמרית פירושה: **"בתוכו"**; וזה אותו ענין שרבינו מגלה על הארבה - שהוא **'מִינֵּיהּ וּבֵיהּ'**, וזה מה שאומר התרגום: **"גובא"** - **'גו בא'**.

כשהגיעו הארבה - היה הכל חשוך, זה אמנם עדיין לא היה מכת חושך - אבל זה גם גרם לחושך, וכדברי הפסוק: "וַיְכַס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ"; שזה העניין של 'חלל הפנוי' - שמחשיך לאדם, ואדם אומר: 'אין לי כוח'... יש כ"כ הרבה קליפות, ואדם הוא חשוף לכל זה, והוא תוהה: 'איך אשמר מזה? זה בלתי אפשרי... אני לא יכול... אין לי כוח לזה'... ואדם צריך לדעת שהכל אלקות - **'מגרשים אותי כדי להגיע יותר קרוב להקב"ה!'...** זה כל העניין הזה, כי האדם הוא ישן ונח - הכל בסדר... אבל מיד כשרודפים אותו - פרעה וכל הקליפות - הוא צריך לדעת לאן לברוח, ולאיפה בורחים? בורחים אל הקב"ה! תדע שהקב"ה קורא לך והקב"ה אוהב אותך, ואתה רק צריך רק **'לבחור'** ב**'ידיעה'** - אני בוחר שהכל מהקב"ה! גם כל מה שעובר עליי - כל ה**'בחירה'** שלי, אני יודע שזה מהקב"ה, והקב"ה רוצה שאני אבחר בזה!

ומה הכוונה שאדם **"בוחר בהקב"ה"**? חכמינו הקדושים אומרים (קידושין ל:): **'בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו'** - בכל יום היצר הרע מתגבר על האדם, ומה עושים? ממשיכים חכמינו הקדושים: **'וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ - לֹא יָכוֹל**

לו'; אם הקב"ה לא יעזור לך, לא תוכל לו! וגם כאן עולה אותה שאלה: 'אבל יש לי בחירה'... **אבל זה כל העניין: אתה צריך לדעת שאם אתה תמסור עצמך אל הקב"ה, ותבקש מהקב"ה, אתה תהיה 'מלוב"ן' - אתה תזכה לניסים! תזכה לראות שהקב"ה עוזר לך! הקב"ה רוצה לעזור לך!**

וזה אותו ענין של הכתוב אצל בריאת אדם וחוה (בראשית ב, יח): **"אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ"**; וגם פה שייכת אותה שאלה: האם זה **'עֵזֶר'** או **'כְּנֶגְדּוֹ'**?... והתשובה היא: ה**'עֵזֶר'** יבוא מ**'כְּנֶגְדּוֹ'**! בגלל שזה נראה **'כְּנֶגְדּוֹ'** - וזה אמור ביותר לגבי 'שלום בית', שזה נראה ענין של **'כְּנֶגְדּוֹ'**, והכל מפריע לו ובהכל הוא מאשים את אשתו וכו', אבל זה בעצם **'עֵזֶר'** - זה צריך לעזור לך! זה צריך לתת לך שֶׁכָּל שתדע לאיפה אתה צריך לברוח - רק אל הקב"ה, ואז יהיה לך 'שלום בית' אמיתי, כי אתה יודע 'זה לו תלוי בי', ואתה רק צריך לעשות את הכל מצידך, ולשתוק, ולא להגיד 'אני אלחם כנגדה'... כי באמת זה **'עֵזֶר'** כְּנֶגְדּוֹ - זה ה**'עֵזֶר'** שלך! ואדם צריך להכיר שכל מה שעובר עליו זה הכל למען טובתו!

זהו הסוד של: **'וְאִלְמְלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ - לֹא יָכוֹל לוֹ'**; ואיך ממשיכים את ה**"עֵזֶר"** הזה? ע"י **תפילה!** וגם בעניין 'שלום בית' - אשרי אדם שמרגיל את עצמו לבקש מהקב"ה! יש לו קשיים, זה לא קל, כל אחד כפי ענייניו, ואם אין לו את הלימוד האמיתי הוא לוחם ומחזיר ומתווכח - "מה פתאום?!... מה את אומרת?!"... ואז כל הבית נהפך לגהינום, רחמנא ליצלן... משא"כ כשאדם יודע שזה **"עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ"** - ככה הקב"ה בונה את הבית! והוא יודע **'זו ה"פרשה" שלי'** - הקב"ה נותן לכל אחד כפי שורש נשמתו, 'זוג' זה לא סתם... **זה הכל מן השמים! זה שורש נשמות!** ובזה מראים לך **בדיוק "מי אתה"...** כשאדם מסתכל ב'מראה' - הוא רואה את דמותו הגשמית, אבל מי אתה **'בפנימיותך'** - מי **"אתה"**, את זה אתה יכול לראות **בדיוק** בתוך הבית שלך... מה שקורה שם - זה בדיוק אתה! **אלו שני חלקים של נשמה אחת! לא יכולים לשנות את זה... ואם אתה מוצא חסרונות בה - אתה לא מוצא חסרונות 'באשתך', אלא אתה מוצא חסרונות 'בך' - זה חסרונות "שלך"!**

וזה 'דו-צדדי', זה סובב על שני בני הזוג, ואם שניהם היו יודעים את זה - היו זוכים לגן-עדן הכי גדול... וזה נכלל בלשון רבינו בליקו"מ ח"ב סי' ל"ב, שרבנו אומר שיש **'שְׁלוֹם הַזּוּג הַקָּדוֹשׁ'** - מהו ה**'שלום'** הזה? שאדם מכיר: **'אנחנו זוג קדוש, וכל אחד צריך לקחת לימוד מהשני!'** - כי סתם ככה "אדם קרוב הוא אצל עצמו", והוא לא רואה את חסרונותיו... **אבל באמת, זה אתה! זה כאילו אתה מסתכל על עצמך ב'מראה'!**

רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' יט), שכך צריך להיות האדם לגבי הצדיק - שהצדיק הוא כמו **'מַרְאָה'**, שאדם רואה את עצמו בפניו של הצדיק ורואה עד כמה חסר לו... כי על פניו של הצדיק הוא רואה אור, ורואה את הפנים שלו כמה הם בחושך,

וזה מעורר אותו לתשובה. ובפרטיות - כן יש בתוך הבית של האדם, שזה כל העניין של הבית - שאדם רואה: **זה אתה! זה חלק מהנשמה שלך, ורוצים שתתקן את 'עצמך'!**

נמצא א"כ, שבמקום ללחום "**כנגדו**" - תברח להקב"ה ותבקש! הרי כתוב בפירוש '**וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ**' - מי זה '**עוזרו**'? כתוב: "**עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ**", אז לענייננו '**עוֹזְרוֹ**' הכוונה שזכית להתחתן, וזכית לקבל **עזר מן השמים**, ואלמלא זה - '**לֹא יָכוֹל לוֹ**', לא היית יכול לעשות שום דבר... אבל זכית להתחתן! **כמה אתה צריך להודות להקב"ה שזכית להתחתן!**

וזו הסגולה הכי מובטחת לשלום-בית - שאדם מודה להקב"ה על שזכה ב"ה להתחתן; ואכן, עדיין ישנם דברים הטעונים שיפור ו'גיהוץ' ושיפור, אבל אתה יודע להיכן לברוח... אתה לא יוצא ללחום ח"ו, אלא אתה יודע: **הנה מעוררים אותי, ואני בורח להקב"ה ומבקש: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הִנֵּה פֹּה צָרִיכִים לְתַקֵּן וּפֹה צָרִיכִים לְתַקֵּן... זה נקרא 'שֵׂכֶל'!**

זהו כל הסוד של מכת ארבה כפי שמגלה לנו רבינו, שזה סוד נפלא! דיברנו פה דברים מאד עדינים, אבל ניסינו להבין טיפה מה כתוב פה... שזה הסוד של "ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין" - אומר רבינו: הרי הקב"ה הוא ממלא כל עלמין ובתוך כל עלמין וסובב כל עלמין, אז איפה יש מקום לגשמיות? הרי 'אין שום מציאות בלעדיך יתברך כלל'! אבל זה הגילוי של הצדיקים...

ומוהרא"ש הקדוש היה מזכיר כמעט תמיד כשהיה מדבר מזה - שזו היתה המחלוקת בין צדיקים גדולים, עד שנתגלו הלימודים של הבעל שם טוב הקדוש, שהם אחזו ש'**חלל הפנוי**' הוא "פשוטו כמשמעו" - שזה מקום ו'חלל' שאין שם אלקות [כי הקב"ה יכול לעשות את הכל], והנה יש לך עכשיו בחירה, והכל תלוי בך - האם תעשה טוב או להפך... זו היתה השיטה של הרבה צדיקים. אבל כשהתגלו הלימודים של הבעל שם טוב הקדוש, הוא התחיל לגלות שזה רק כמו 'אחיזת עיניים' - זה במוח שלך! במוח שלך נראה לך ככה, אבל בעצם - הקב"ה הוא '**ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ואין שום מציאות בלעדיך יתברך כלל ובכל תנועת תנועה שם אלופו של עולם**'! ומהי העבודה שלך? שאתה צריך לבחור בזה! לדעת: **רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה פֹּה, וַאֲנִי חוֹזֵר אֵלֶיךָ, וַאֲנִי מַכְנִיעַ אֶת עַצְמִי!**

ודבר זה נוגע גם לעניין של '**אמונת חכמים**' - שיש לאדם קושיות וספקות, והוא אומר: 'הוא לא מבין אותי בדיוק... אני מבין יותר, יש לי את הדעה שלי, ויש לי את העניינים שלי, והוא לא מבין אותי'... אם אדם יגיד ככה - הוא יישאר עם השכל שלו... ואשרי אדם שהוא מבטל את שכלו לגמרי, והוא יודע שהכל אלקות! וגם אם הוא שמע דבר שהוא לא מבין אותו - הוא לא מתפעל...

רבינו אומר בפירוש (ליקו"מ ח"ב סי' נב), שמוכרח להיות קושיות על הקב"ה, ומוכרח להיות קושיות על הצדיקים; אדם אומר: 'אני לא מבין מה הוא אומר... אני יודע יותר טוב, אני ביררתי ואני יודע מה אני אומר'... אבל אמרו לך משהו! הסבירו לך משהו! הסבירו לך דבר שהשכל שלך לא מבין! ואדם אומר: 'אם אני לא מבין, אז אני לא מבין'... אבל מיד שאדם זוכה לעניין הזה של "הכל אלקות", הוא יודע: אי אפשר לי להבין דברים כאלה... אלו דברים שהם **'מִינֵיהּ וּבֵיהּ'** - 'כְּהַהוּא קַמְצָא', כמו ה'ארבה'...

דרך אגב, יש גמרא במסכת גיטין (נה:), שהרבה לומדים את זה בתשעה באב, כי עוסקת בעניין חורבן בית המקדש, ואחת מן הסוגיות שם היא: **'אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים'**; והסיפור שם, שהיה אחד שונא לחברו, והחליפו את ההזמנות של החתונה, ובמקום להגיע אל האוהב שלו הוא הגיע אל השונא שלו, והשונא שלו התעצבן עליו וגירש אותו, ואף שהוא התחנן: 'אני כבר הגעתי, אני כבר פה, תן לי להישאר פה'... והוא בשלו - **"לא ולא! תצא!"**. והוא אמר לו: 'אשלם לך את המנה שאני אוכל'... והוא עומד על שלו: **"לא!"**. ואמר לו: 'אשלם לך את כל האירוע! לא יעלה לך פרוטה אחת!'... והשונא מתעקש: **"לא! תצא מפה!"...** וחרה לו מאד לאותו אחד, והוא הלך להלשין וכו'.

ואיך מאיר לנו הגמרא הזאת עפ"י דברי רבינו הנ"ל! הרי **'קמצא'** זה **'ארבה'**, ו**'קמצא ובר קמצא'** זה בדיוק העניין האמור: **'הַהוּא קַמְצָא, לְבוּשֵׁיהּ מִינֵיהּ וּבֵיהּ'**; כי **'בר'** זה **'חוץ'**, אז **'בר קמצא'** הכוונה הצד החיצוני של הארבה. ומה היה הבעיה עם **'קמצא ובר קמצא'**? שהיה לו שונא, והוא הגיע לחתונה, והתעקש שיצא משם. אבל האדם מתעקש להישאר, והוא אומר שישלם לו את המנה שלו, חצי סעודה, את כל הסעודה! אז למה אתה מתעקש?... אדם אומר: לא, זה ה'חלל הפנוי' - זה הסטרא אחרא, תצא מפה!

כי מסתמא היה לו 'חשבון טוב' למה הוא מגרש אותו, כי היה שונאו, **אבל הוא היה צריך לשמוע את הלימוד שיש בזה - האדם הזה כבר הגיע אליך, והוא רוצה להישאר - תמצא פה בתוך העיכוב הזה ובתוך השונא הזה, תמצא איזה מסר! אולי אומרים לך 'תסבול, תשתוק! אתה עושה עכשיו חתונה? תתאזר בסבלנות ותראה שהכל יתהפך לטובה!'...**

אבל לא היה לו את הסבלנות הזה, אז הוא במקום שיהיה **"גובא"** - שזה התרגום של **'ארבה'** כנ"ל, שזה ענין של **'גו'** - פירוש: **'בתוך'**, שהוא יסתכל מה מונח בתוך העניין הזה, במקום זה - זה נשאר **'בר'**, זה **'בחוץ'**... וזה ענין של **"קמצא - ובר קמצא"**, וזה מה שגרם את חורבן ירושלים, השם ישמור...

וזה לא דבר שהיה **'פעם'**, וזהו... רבינו מלמד אותנו (ליקו"מ ח"ב סי' א) שצריכים לעסוק תמיד ב'בנין ירושלים' - לבנות

את ירושלים, שזה 'יראת שמים', כך רבינו מסביר שם.

אז צריכים להיזהר מאד מה"**קמצא - ובר קמצא**", שלא יהיה ענין של **קטנות המוחין**; כי '**קמצא**' הוא גם לשון '**קמצנות**', היינו "צמצום המוחין", שאדם מצמצם את המוח שלו והוא אומר: '**את זה אני כבר לא יכול לקבל**'... וכמו שמסופר על אותו הרב שאמר להבעל שם טוב: "**גַּם מַה שֶּׁגִּוֹי מְדַבֵּר זֶה אֶלקוּת?!**"... אכן כן! זה הגילוי של הבעל שם טוב - גם מה שֶּׁגִּוֹי מדבר, זה אלקות! אמנם זה קליפה, זה סטרא אחרא, ולכאורה - שֶׁיֵּלֵךְ... **לא! הוא מדבר אלקות! כל דבר, כל נקודה - זה אלקות! קַשׁ נפל מהעגלה - זה נפל דווקא ככה ולא ככה, זה הכל מהקב"ה! כי בתוך ה'חלל הפנוי' הזה יש אלקות!**

אז אדם הוא קמצן, מה זה 'קמצן'? הוא לא מפרגן... אדם שהוא זוכה לידיעה הזאת - הוא לא קמצן! הוא עשיר! הוא משפיע! למה? כי לא מפריע לו שום דבר! שום דבר בעולם לא מפריע לו! הוא זוכה לקחת את מה שעובר עליו, ולהכניס אותו בתוך הקדושה! כל דבר! אז הוא העשיר הגדול! הוא מלוב"ן! הוא באמת מלוב"ן!

שזה הסוד של הצדיקים, איך הם היו כל כך 'מלומדים בניסים'? כי שום דבר לא מפריע לו! זה הצדיקים - כמו ה'בבא סאלי' זי"ע, בפרט כל קורות ימי חייו שמספרים, זה היה כל המוח שלו! יש כ"כ הרבה סיפורים ממנו - שבאו אנשים, והוא גילה להם את העניין הזה; **מה הצדיקים מגלים לנו? שבתוך כל מה שעובר עלינו יש אלקות!** אדם מגיע ומספר צרות וסיפורים וכו', הוא רק רוצה לברוח... מה יהיה איתי פה?!... והוא אומר: 'יש לי כל מיני תוכניות ו'פטנטים' - אעשה כך וכך וכך'... **בשעה ש"העיקר חסר מן הספר" - אתה לא מבין מה חסר לך!** אתה "**בר**" קמצא, ועליך להיכנס אל "**תוך**" הקמצא - לתוך ה'**ארבה**', שזה "אָ'כֵּן ר'וּחַ הִ'יא בֶּ'אֱנוֹשׁ" - שתמצא בתוכך דרך איך להיפטר מהצרה הזאת, איך? שאתה תבין שיש פה רמז מהקב"ה מה שצריך לעשות...

וזו ההתחלה של ג' המכות, שלאחריהן זוכים לצאת ממצרים... אמנם זו רק ההתחלה, כי יש עוד המשך בפרשה, אבל רק התחלנו טיפה לקבל איזו התחזקות בחיים שלנו - שנחזיק מעמד בעזרת השם, ונזכה להתקרב להקב"ה!

הקב"ה יעזור לנו, שיתקיים אצלנו דברי הנביא (מיכה ז, טו): "**כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת**" - הקב"ה יראה לנו ניסים ונפלאות של יציאת מצרים, כל אומות העולם יקבלו את כל המכות שלהם - ארבה, חושך, מכת בכורות, ועם ישראל יצאו לחרות עולם בעזרת השם, משיח יבוא בקרוב ויהיה הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com